

Posudek vedoucí diplomové práce

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Leonora Kitzbergerová, Ph.D.

Oponent diplomové práce: Mgr. Zuzana Svatošová, Ph.D.

Autor bakalářské práce: Eliška Surmová

Obor: učitelství VVP po ZŠ, SŠ a ZUŠ – výtvarná výchova

Název práce: Téma každodennosti a stereotypu ve výtvarné výchově

Eliška Surmová se ve své diplomové práci zabývá tématem, které je zdánlivě snadno přístupné, běžně dosažitelné v praxi výtvarné výchovy. Svět předmětů, činností a uvědomovaných i neuvědomovaných rituálů, které tvoří naši každodennost, může být až absolutním, nevyčerpatelným zdrojem uměleckého či pedagogického konceptu. V teoretické části autorka představuje téma každodennosti viděné různými vědními disciplínami, jako je filozofie, sociologie, psychologie, antropologie nebo historie. Následuje přehled (možného) zobrazování každodennosti a stereotypu ve výtvarném umění, která zahrnuje různé autory (celkem 19 položek), jejichž společným rysem je, že se nějakým způsobem ve své tvorbě každodennosti dotýkají. Samostatnou položkou ve výčtu autorů je Jean François Millet, jehož dílo je zmíněno v kapitole 1.2.1 jako příklad snahy zpochybnit uměleckou cestou dobový kulturní fenomén, významně ovlivněný výtvarným uměním: mylné představy o idylickém životě na francouzském venkově 19. století. Bohužel následující výčet umělců se již dále této významové vrstvě umělecké výpovědi příliš nevěnuje, většinou se spokojí se s charakteristikou média a výrazových prostředků. Přitom porovnání a někdy i střetnutí uměleckých konceptů by mohlo významným způsobem ovlivnit i pedagogický přístup k tématu každodennosti. Už porovnání díla dvou umělkyní, které výčet zahajují, vrstevnic Nan Goldin a Libuše Jarcovjáčkové, nabízí kontexty přímo třaskavé.

Tím se dostáváme k hlavní otázce, kterou diplomová práce přes nesporné bohatství zpracovaného materiálu neřeší ani nenaznačuje, totiž co vlastně představená díla (a potenciální žákovské práce) představují a dokumentují. Jsou-li jen záznamem, poetickým nebo komickým či znepokojivým výčtem předmětů a situací, nebo zda můžeme a máme hledat ještě další vrstvy výpovědi, skryté, ale přesto připravené k interpretaci právě v kontextech díla. (Účinně představeno např. v : Barthes, Mytologie, Baudrillard, Dokonalý zločin.)

I uplatněný koncept tří přístupů k realitě (Tak to je; Tak by to mělo být; Je to tak, ale jinak) je absencí práce s kontexty oslaben: jak si můžeme být jisti, že „to tak je“, když si nepoložíme otázku, cui bono? Cožpak si můžeme v současné společnosti a kultuře plné simulaker a fejků být jisti, že cokoli „tak opravdu je“? Absence kritického přístupu ovlivňuje i vyznění jinak zdařilé tematické řady. Zvláště pro studenty střední školy, kteří nepřetržitě řeší autenticitu své každodennosti, toto téma otevírá řadu podstatných otázek, které je výtvarný pedagog povinen respektovat a ve výuce reflektovat. Jinak riskuje ztrátu věrohodnosti své práce.

Zdá se, že také vyznění praktické části práce je ovlivněno výše zmíněným přístupem.

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhované hodnocení:

V Praze 4. září 2020

Leonora Kitzbergerová